

Nro. 5.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBÖL.

*Költ Bétsben Januariusnak 15-ik napján 1799-ik
esztendőben.*

Olasz Ország.

*V*ictor Fr. Generálisnak osztály serege a' Toskánai Nagy Herczég felé marsirozni parantsoltatván, December 18-ikán *Piacenzába*, más nap *Pármába* várattatott.

A' 18-ik. *Decemberi* Florentzai tudositások szerint, minden azon herczégben tartózkodó idegen nemzetbeli embernek ki kell onnan takarodni. Azonban minden hazájokat és uralkodó Fejedelmeket igazan tisztelő lakosok készek azok ellen, a' kik azon Statusnak tsendelséget, és Constitutióját meg háborítani, 's meg zavarni igyekeznek, életeket és tehetségeket fel áldozni, és a' kiknek idejek 's egelségek engedi, gyakorollyák is magokat a' fegyverben. — Az egyházi Rendek, és tehetős

Familiák, vert és veretlen ezüstjeiket és aranyokat önként ajánlyák a' Status szolgálatjára, és már is többre megyen egy millió tallérnál, a' mit a' közönséges kasszába bé küldöttek. A' Nagy herczeg önön maga ment jó példával elő, ezüst edényeinek nagyobb részét a' pénz verő házba küldvén.

Sem *Florentziából*, sem másunnan semmi bizonyos tudositásunk nintsen a' Római Respublikában *December* közepétől fogva történt hadi dolgokról; annyit mindazáltal tsak ugyan halottunk, hogy a' Nápolyi Királyi és Francia hadi seregek egynehányszor változó szerentsével viaskodtanak legyen egymással. A' 2-ik *Decemberben Calvi* mellett, történt ütközetnek szerentsétlen ki menetele, a' Nápolyi sereg fő Kormányozójának *Principe di Tarento, de la Tremoville* Grófnak tulajdonittatik leg inkább, a' ki mingyárt akkor a' *Toskánai* Statusba futott, hanem a' Nápolyi Királyi miniszternek kérésére, *Florenczia* városában el fogattatván, bátorságos helyre tétetődött.

Pápa ő Szentsége még most is a' Florentzia szomszédtságában lévő *Carthusianusok* klástromában lakik, tsendes elmével és jó egészségben. — *December 17-ik* napján egy Francia Kurir ment Florenczián keresztül, a' kit a' *Peruggiában* lévő Fr. Commissariusokhoz és Római Consulokhoz küldött a' Párisi Directorium.

A' maga ösi birodalmaitól törvénytelenül megfosztatott Fels. Szárdiniai Király, egész familiájával együtt, 20 Izekéren, 120 Francia, és 80 Piemonti lovas katonaktól kísértetve, *December 17-ik* napján *Piacenzába* jutott, a' honnan a' következő napon tovább folytatván maga útját, 19-ik *Decemberben Pármán* keresztül ment.

A' Turini Királyi udvarnál ekkorig követséget viselt Fr. miniszter *Eymar* polgár, *December 12-ik* napján, egy provisoria kormányzékot állított fel, 's mingyárt akkor egy hirdetményt tétetett a' Piemonti nép közt közönségese, mellyben a' következő dolgok adattattak tudtára: 1) hogy az

előbbi törvények, tisztviselők, bírák, törvényszékek, *modo provisorio*, tovább is meg hagyattatnak — 2) hogy minden parantsolatok és acták, a' Piemonti nemzet nevében, a' *Francia* új Kalendárium szerént, fognak ennekutánna ki adattatni Egyszersmind mindenütt Francia zászlók éttetnek ki, minden városokban és helységekben szabadság fáit emeltetnek fel, minden Piemonti hajókra Francia vitorlák függesztetnek fel, végtére minden Piemonti várakba Francia katonák őrizetek helyheztesztetnek, 's számokra a' falukról vittetnek eleségek.

Az Olasz Országai Fr. armadiának fő vezérje *Joubert* Generál, *December 22 ik* napjáig még vizsgálta nem ment *Majlandba*, holott helyette *Moreau* Generalis folytatta a' hadi seregeknek kormányát. — A' nem régiben Directorrá választatott *Majlandi* polgár *Feneroli* fel nem válalván azon hivatalt, a' *21-ik Decemberi* választás szerént, *Melzi d'Erile* emeltetett azon hivatalra, a' ki tudniillik, ekkorig, a' *Cisalpin*a Respublika nevében követséget viselt a' *Rastadi* Congreusson. A' második vacans Directorságot *Cacciani*, a' policia minilterséget pedig *Pioltini* polgárok nyerték el.

Génuából mind untalan sok hadi nép szállítatik a' *della Spezziai* kikötő helybe, a' melly előtt gyakorta mutattyák magokat a' közép Tengerben vigyázó Anglus hajók. — A' *Liguri*ai Directorium igen keményen él az annak minap engedtetett hatalommal, és mind *Génuaban*, mind másutt sok gyanus személyeket fogattván el, rész szerént szoros őrizet alá rekesztette, rész szerént számkivetésbe küldötte. — Ez az utólsóbb szerentsétlenség érdeklette a' *Génuai* Erseket, a' *Savonai* püspököt, és több papi személyeket is.

Francia Respublika. }

Amiképen önnön magok a' *Párisi* közönséges velek hirdetik, nemcsak kívülről, hanem belől is

sok szerentsétlenség érdekli egy darab időtől fogva a' Franczia Nemzetet. — *Marsiliában, Bourdeauxban* (Burdóban), *Nantesben, Rouenben*, 's több kereskedő városokban, sok nevezetes kereskedők, önként, és szükség nélkül bancrotirozván, az az, a' Creditorok nállok lévő pénzeknek le fizetésére elégteleneknek lenni jelentvén magokat, sok jó familiát lábolhatatlan nyomorúságba ejtettek. Az 500-ak Tanatsának 27-ik *Decemberi* gyűlésében, az óráló székbe menyén fel *Pollart N.* Képviselő, igen keménnyen szólott az illy önként bankrotirozó kereskedők ellen. Hát ugyan, meg engeditek e', *mondván a' többek közt*, hogy sok jó familiák koldulásra jussának az illy tsalárd bankrotirozók miatt? Ezek czifra hintókban járnak, búja életet élnek, vesztegetik a' más keresményét, elégteleneknek lenni jelentik magokat a' költsön fel vett pénz le fizetésére, és annakutánna gazdagabbak lesznek, mint vóltak az előtt. Ugy lattzik, mintha szokásba ment vólna a' bankrotirozás, és előre azon hányák vetik a' kereskedők elméjéket, miként tsalhafsák, 's rontsák meg jóltévő Creditorjaikat, miként gazdagithassák meg magokat könnyü móddal s. a. t. Én tehát azt kívánom, hogy szoros törvények hozzattatassanak az illyetén kélsz akartva bankrotirozók ellen; a' minthogy leg ottan egy *Commiffiót* rendelt az 500-ak Tanátsa ezen tárgynak szoros meg vizsgálására.

A' napnyugoti osztályokban, nevezetesen, az úgy nevezett *Vendében* újabb mozdulások tapasztaltnak a' *Chouansok* közt, a' kik 50-en, 60-an, sőt számosabban is imitt amott barlangolvan, sok tolvajságot és gyilkolságot visznek végbe. Az 500-ak Tanatsának 27-ik *Decemberi* gyűlésében ezekről, a' hazájokba titkon vissza ment emigransokról, 's több efélékről emlékezet tétetödvén, azt végzették a' N. Képviselők, hogy újabb és keményebb törvények hozzattatassanak a' polgari hitet le nem tett papokról.

Valamint ezen lassan lassan ki terjedett nyug-

hatatlanságok, úgy az *A. Belgiomi* insurrectio is nagy szeget ütöttek a' Fr. Kormányzók fejébe. Az utólsóbról ugyan, sem a' *Párisi*, sem a' *Brüsszeli* levelek nem emlékeznek, ellenben az *Aacheni* 18-ik Decemberi tudositások, egyenlőképen azt hirdetik, hogy az *A. Belgiomi* insurgensek, kiknek pénzek, fegyverek bővféggel vagyon, e' mellett ismét egy-néhány ezerrel meg szaporodtak, egynehány helyen diadalmat vettek a' republikanus seregeken. — A' Batáviai Respublika is nem kevés felelemben vagyon miattok, jól tudván, hogy ottan is számos barátjai legyenek az insurgenseknek, a kik titkon nemcsak tanácsokkal, hanem fegyverrel és pénzel is kívánnyák őket segiteni. — Azt is bizonyosnak lenni mondják, hogy a' Hollandiai tartomány legyen a' Brittusok és Insurgensek közt való egyes-ségnek punctuma, és hogy addig semmi remény-ség nem lehet az *A. Belgiomi* nyughatatlanságnak le tsendesítéséhez, a' mig *Hollandiában* mindenek az előbbi állapotba vissza nem tétetődnek.

Nagy Britannia.

Irrlandiának N. Britanniával való öszve kaptsol-tatásat *Pitt* minister önnön maga is sürgeti, és mihelyt jó rendbe veheti a' Financia állapotját, leg ottan maga fogja azon tárgyat a' Parlamentum eleibe terjeszteni. — December 6-ik napján hosszas confe-rentiát tartott a' Londonban lévő Orosz követ *Grenville* Status Titoknokkal. — Azon napon az antiministerialis résznek tagjai rendkívül való gyül-lést tartván, abban *Fox* úr, Lord *Landsdowne*, a' *Nórfolki* herczeg, 's többek is jelen vóltanak, és egynehány poharat üresítettek ki a' *Fox* úr egés-ségéért, melly eránta való jó indulatjokat ő meg köszönvén, a' többek közt így szóllott: „Eddig, *ugymond*, nagy tisztelettel viseltetett erántam ez a' gyüllés, és én is igyekeztem arra magamat érdemelésé tenni. De már most, arra érdemetlen és egy olly *politica nulla* vagyok, mellyről többé

emlekezni nem méltó. En ugyan még most is úgy gondolkozom, 's azon indulattal bírok, mint mászszor, de minthogy *Pitt* minister rajtam, 's társaimon diadalmat vett, haszontalan lenne az én Parlamentum gyűléseiben való meg jelenésem, minden beszédim hasonlók vólnának a' puztában tett beszédekhez 's. a. t.

Az alsó Parlamentumnak 3-ik Decemberi gyűlésében, eleibe terjesztette *Pitt* minister azon summat, a' mellyet a' N. Britanniai Status ezen folyó esztendőbeli közönséges költségére szükségesnek lenni itilt, és a' melly 29 millió, 270 ezer font sterlingre megyen, ugymint: 8,400,000 f. sterlinget 120 ezer főből álló hajóseregbe; 5,242,000 f. St. a' rendkívül való költségekre; 8,840,000 f. St. az armádia számára; 6,788,000 f. St. a' Statusnak egyéb szükségeire; a' melly mind öfzve 29,270,000 font Sterlingre, fog menni.

De hogy, mondá továbbá *Pitt* minister, költségünk egyarányú lehessen jövedelmünkel, itiletem szerént, jó leszén, minden 200 font sterling jövedelemre 10. fontot, 100-ra 5 fontot, 60-ra fél font taksát vetni, 's ennek bé szedésére, minden Grófságban, 300 f. sterling fizetéssel egy Commissariust rendelni, a' kik minden taksa alá vettetett lakosoknak neveiket, esztendei jövedelmeiket s. a. t. tabellariter szorossan és igazán jegyezzék fel. — Annakutánna azon tárgyakat classicalta *Pitt* minister, a' mellyekre a' taksa vettetődjön.

Első classisba tette az uradalmakat, a' mellyek minthogy 130 esztendőktől fogva két annyi nyereséget adnak, mint adtak annakelőtte, az övélekedése szerént több taksát fizethetnek most mint fizettek ennekelőtte. Az Országban mivelteni szokott földnek 40 millió hólđ földre megyen a' száma esztendei jövedelmek pedig 25 millió font sterlingre. — Az árendások jövedelmeiket iegalább 6, millióra, a' papi és másfele dézmákat 4 millióra; a' házakból való jövedelmet 4 millióra; a' prókátoroknak, orvosoknak, 's más tudós professionisták

nak jövedelmeiket 2 millióra; a' napnyugoti Indiában és más coloniákban birtokosoknak jövedelmeiket 5 millióra, a' bankóban lévő tőke pénzeknek jövedelmét 12 millióra fel lehet tenni. A' kereskedés is nagyon virágzott ezen háború alatt, úgy annyira, hogy 80 millió f. St. ment a' külső kereskedés az el múlt esztendőben a' mellyből ámbár 15 pro Cento nyereség maradjon is a' kereskedőknél, még is 12 millio font sterlingre megyen a' taksálandó summa. A' belső kereskedésből, fabrikákból és manufacturákból 28 millió f. St. nyereség jött bé; következésképen 102 millió f. St. megy a' taksá alá vettendő haszonnak a' száma. Ebből két milliót le vonván, 100 millió marad, mellynek 10 pro Cento taksája 10 millió f. St. teszen, és eppen ez a' summa az, a' melly nélkül szükölködünk, hogy az állandó taksából esztendőnként bé jönni szokott 20 milliót 30 millióra szaporithassuk, 's ilyenképen mind pénzünk leszen ezen folyó esztendő szüksegeinknek ki pótolására, mind az újabb adótság tsinalást, és a' nemzet terheltetését el fogjuk kerülni, Európának pedig vissza szerezzük azon tsendeséget, a' mellyet néhány esztendőktől fogva nyakas ellenségeink meg háborítottak. — És én tellyes bizodalomban vagyok az érant, hogy ezen hasznos tanátsomat, egy olly idő pontjában, a' mellyben a' külső nemzetek mint szabadítójakat, úgy néznek bennünket, bé fogja a' Britanniai fő Tanáts venni. — “

Az egész Parlamentum figyelmetelleggel halgatta, *Pitt* miniszternek ezen financialis okoskodását, és mindnyájan érezvén annak fontos vóltát, helybe hagyták, 's bé is vettek azt. Egyedül *Tierney* Ur, *Fox*nak czimborás társa szegezte magát ellenébe, a' többek közt azt mondván, hogy most 2 millióval kivan a' miniszter többet, mint kívánt a' múlt esztendőben, hogy ő ezzel sem fogna megelégedni, hanem egy időről a' másokra mindenkor többet kíván, és hogy ő 5 esztendő el forgása alatt 150 millio font sterlingel szaporította *N. Bri-*

tannidnak nationális adosságát. — Azomban akármit szólott, 's akármit igyekezett ő *Pitt* minister planumat fel forgatni, de nem bódogulhatott ellenkező szándékában, valamint egyébkor, ugy ekkor is diadalmaskodtak a' minister barátjai.

Helvétziai Respublika.

Az ott lévő Fr. követ, polgár *Peroche* nagyon szorgalmaztatta a' *Luzerni* Directoriumot, hogy minél előbb szedje jó rendbe a' Helvétziai hadierőt.

Ezen hólnapnak 1-ső napjától fogva, ezen Directorium is egy directorialis ujságot irat, mellynek czime ez: *Közönséges Helvétziai ujság*, és a' mellynek polgár *Tschoke* a' szerzője.

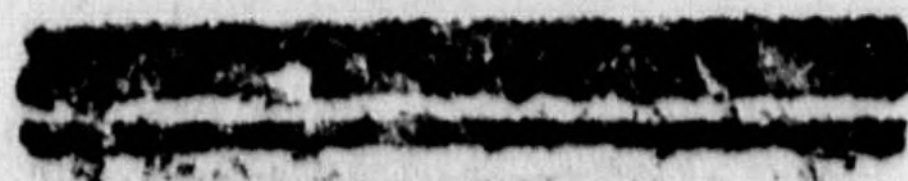
A' belső dolgokra ügyelő minister *Rengger* polgár a' Directorium eleibe terjesztette a' *Stanzi* környéknek jelenvaló állapotját, mellyet ő az ott lévő fő Commissariusoknak, *Truttmann* és *Meyer* polgároknak hivatalbeli jelentésekből vett, azon planummal egyetemben, a' melly szerént az ott lévő szegény lakosokon segiteni lehetne. A' meghóltakról írt laistrom szerént, 259 férfi, 102 asszony személyek, 's 25 gyermek, mind öszve 386 ember veszett el; 340 ház, 228 tsür, és 140 melleleg való épület égett meg. A' tűz által meg károsított lakosok közt, tsak 57-en találatnak, a' kik tulajdon tehetségekből el vesztett épületjeiket vissza állithatják. Azok közt, a' kiknek házaik és épületjeik ugyan meg nem égtenek, de minden vagyonuktól meg fosztatván szegénységre jutottak, 111 öreg és invalidus emberek, 169 árvák, 237 gyermekek vagynak.

Német Ország.

December 31-ik napján következő foglalatú Jegyzést tettfel a' Rastadi Német Deputatio olly

végből, hogy az ott lévő meg hatalmazott Fr. ministereknek küldetteffen által.

Frimair 22-ikén (December 12-ikén) költ promemoriájokban azt igirték a' Fr. ministerek, hogy ők a' Német Deputatiónak azon kívánságát és feltételét, a' mellyeket a' Rénus jobb partya, 's kiváltképen az *Ehrenbreitsteini* várnak jelenvaló állapotjára, és az ujobban tett hadi sattszolásokra nézve tett, minden késedelem nélkül tudositani fogják a' Fr. Fő Kormányzékot, és mind az egyikre, mind a' másokra nézve igyekezni fognak könnyebbitést szerezni. Ertésére esvén a' Német Deputatiónak az, hogy már is meg lehető könyebitések tétetődtek a' Rénus jobb partyán lévő tartományoknak, különös meg elégedéssel kívánnya a' Fr. Respublika meg hatalmazott ministerjeinek jelenteni, hogy felettébb betsüllli az ő hathatos közbenjárásokat, és a' Fr. Kormányzéknek békességre czélozó indulatját. Hasonló bizodalommal vólt a' Német Deputatio az *Ehrenbreitsteini* várnak könyebbitetése érant, noha mind ekkorig is bé nem tellyesítettett kívánsága. Valosággál erre való nézve is nagyon szükséges a' hová hamarabb tétetendő könyebítés, mivel mennél tovább tart a' bé zároltatás, annál inkább nevededik az abban lévő örizetnek szüksége, és a' *Thal-Ehrenbreitsteini* szegény lakosoknak nyomoruságok. Arra való nézve újokban kérettetnek és szorgalmaztattatnak a' Fr. Respublikának meg hatalmazott követjei, hogy minél előbb adjanak az eránt meg nyugosztaló feleletet a' Német Deputatiónak, hogy a' nevezett erőségnek és várasnak költsönös egyezés által meg határozottatott proviantiroztatása felől szükséges parantsolatot adott a' Fr. Kormányzék, és hogy a' még Fr. truppoknak hatalmok alatt lévő tartományokban, imitt amott Franczia Commissariusok által tétetett saczczoltatástól meg fogja azokat óltalmazni. — Hogyha talán semmi halzna nem lenne ezen kéresnek, kéretteffen meg a' Csaszári plenipotentiarius minister arra, hogy a' N. Deputatio.

nak 17-ik *Mártiusi* maga meg határozását terjesz-
sze Ő Császári Felsége eleibe. Mellyre nézve még
azon napon egy promemoriát küldött az említett
Császári minifter a' Fr. követeknek.

Azok a' Német Birodalombeli Statusok, a'
mellyek a' Rénuson túl lévő, és Fr. Respublikának
által engedtetett Német Tartományokban, örök-
ségeiktől meg fosztattak, egymás után mind bé-
adják a' Rastadi Deputatióznak szenvedett károk-
nak a' számát.

Berlinben, a' múlt 1798 esztendőben 6206-an
születtek, 's 5136-an hóltak meg, és így 1070-nel több
született mint meg hólt. A' születtek közt 3238
férfi, és 2968 leány magzatok voltak, 's ezek közt
66 kettős és egy hármás találtatott. A' meg hólt-
tak közzül 2414-en meg lett emberek, 2722-en pe-
dig neveletlen gyermekek voltak.

Spanyol Ország.

Már most önnönmagok a' Spanyolok is meg-
vallyák azt, hogy a' *Minorkai* szigetnek *Mahon* nevű
érősségét el foglalták az Anglusok; hanem azzal
mentik az abban volt Spanyol katonaságot, hogy
két ízben is vissza verték a' reájok rohant Brittu-
sokat, és ha reményfégek lehetett volna az igé se-
gedelemhez, továbbá sem engedtek volna az ostrom-
ló ellenségnek, — Attól tart a' Madritti fő Kór-
mányfőnök, hogy a' *Majorkai* sziget is *Minorka* daly-
lyára fog jutni, mellynek el távoztatására, nagy
sietséggel 3 fregat, és más féle hajók állitattak ki
a' végre, hogy elegendő hadi népet és munitiót vi-
gyenek oda. Meg lehet, hogy a' míg ezek oda ér-
nének, *Majorkában* is mások fognak parantsol-
ni,

Orosz Ország.

Petersburgból iratik, hogy az ottan lévő Máltai
vitézek, December 10-ikén olvasták fel azon pro-

clamatiót, mellyben elő számlalyák azon okokat, a' mellyek őket *I. Pál* Orosz Császárnak Máltai nagy mesterségre való választására ösztönözték. Erre, az alsó Cancellarius felelt a' Császár képeben. Annakutánna által adattatván a' Császárnak, azon vitézi rend nagy mesterének koronája, kardja, és petsét nyomója, az új mesternek tartozó tiszteletjeknek ki nyilatkoztatására, minden jelenvölt vitézek meg köszöntötték a' fejedelmet, kezét meg tsókolták; a' ki azonnal Gr. Kobenzelnek és más 10 vitéznek Commendator kerestet ajándékozott.

Elegyes Dolgok.

Kopenhágában 50 öl fát osztatott ki a' Király az oda való szegény lakosok közt. — *Köhler* Anglus Generális, és több Török hadi szolgálathoz állani akaró Anglus tisztek, már ki indultak *Londonból*, 's egyenesen *Konstántzinápolyba* fognak utazni. — Úgy hallatik, hogy *Lord Macartney* megholt volna a' *Jó Reménység Fokában*. — — Azon Genuai linea hajókat, a' mellyeket *Nelson* Admirális a' Livornói kikötő helyben talált, 's el rablott, olly fel tétel mellett, hogy azok ezen háborúban sem a' Brittusok, sem frigyeseik ellen fegyverekkel nem szolgálnak, haza bocsátotta, és a' mint hallatik, már a' Genuai kikötő helyet is szorosan bé rekesztette. — A' Nápolyi armadiának *Rómába* lett bé menetelekor, egy Consult, egynehány Senátort, és Tribunust ölt meg a' Francziákra bosszonkodó nép. — *Zelandiában* érezhető földindulás tapasztaltatott az el múlt hólnapban. *Lajbachban* is völt egy kitsin *December első* napján. — *Majlandból* és *Mantuából* minden idegen ízemélylyeket ki küldetett a' Directorium. Amott még most is számosan vagynak, a' kik a' Fels. Austriai Ház birodalma alá vissza jönni szeretnének. — A' Nápolyi armadiána' ómai Statusba lett bé menetele előtt azt kívánta a' Fr. Directorium a' Ná-

polyi udvartól, hogy 15 millio livert fizessen, és azon állapotba helyheztesse hadi vissza népét, a' mellyben vólt a' háború előtt. —

Azon demarcationalis linea, a' melly alatt Német Országnek északi része néhány esztendőtol fogva nyugszik, a' közönséges hiradások szerent, a' déli N. Országra is ki fog terjesztetödni. Anglia és Irlandia ellen újabb tengeri expeditio készittetik *Brestben*. — A' *Corzyrai* szigetbeli lakosok, az egyesült Orosz - Török sereg mellé állottak. — Még ekkorig meg nem bizonyosodhatott, hogy az oda való várban lévő Francziák fel adták volna magokat. — Adott ugyan a' Sz. Pápa a' Baváriai uralkodó herczegnek az eránt dispensatiót, hogy a' környülállásokhoz képest annyi szerzetes klastromokat törölhessen el, a' mennyi kivántatik: mindazáltal a' Baváriai Rendeknek esedezésekre ő Herczégse ezen jussával való élésről lemondott. Tavaszszal egy observatoria flottát szándékozik a' Koppenhágai Kir. udvar a' tengerre ki állítani. — A' *Stockholmi* udvar is szorosabb baratságba lenni láttatik a' *Petersburgi* udvarral, mint vólt ennekelötte. — 100000 regularis és tartománybeli katonából álló Toskánai sereg küldetett azon Status szélső határjainak örizetére, a' mellyel 12000 Luckai katona fogja magát öfzve kaptsolni. — A' közép Tengerben ólálkodó Anglus kapzsi hajók, már is számos Francia, Spanyol, és Génuai hajókat rablottak el. — Egy hatalmas Európai udvarnak ministerjei, három külső udvari ministerrel egynéhány conferentziát tartottak, a' Fels. Szardinaí Királyon történt szerentsétlenség hirének vétele után. — A' melly napon a' Berlinben lévő Francia követ, polgár *Sieyes* arról tudosítatott volna, hogy a' Nápolyi és Szárdinaí királyoknak hadat izent a' Fr. Directorium, ugyan akkor, mind a' két udvarnak a' követje, a' nevezett Fr. követnél ebédlettek. A' Rénuson túl fekvő Német Tartományok' Francia Respublikának lett által engedtetése által, a' következendő Német Státusok kárositattak meg, ugymint: a' *Palatina-*

tusi Vdl. Fejedelem, a' Biponti, Bádén, Würtembergi, Hessen-Kasseli Darmstadt, Nasszau, Thurn-Taxisi herczegi házak, a' Leiningi, Solmsi, Salmi, és Wildi, Rhein-Grófok, a' Wiedi, és számos Wetterau, 's Westfáliai Grófok. — Ezek mindnyájan által adtak már a' Német Orzági Deputatióknak ezen háború által szenvedett károknak laistromát. — A' Rénuson innét lévő helységek a' hol a' Francia seregek ekkorig kvártélyoztak, a' nagy drágaság és szükség miatt tsak nem kétségbe estek. — Egy *Mosbachi* asszony, férjének jelen nem létében, nem adhatván 4. kvártélyosának elegendő ételt és italt, 's a' miatt általok meg verettetvén, keserűségében a' vízbe ölte magát, és már most 4 nevetlen árvakkal kell el hagyott férjének bajoskodni. — Az *Ehrenbreitsteini* várat blokirozó, vagy zárva tartó Francia katonaság közzül, a' múlt Karátsony innepében 9. ember fagyott meg. — Egy-néhány Német Orzági Statusok meg közzenték a' Német Deputatióknak azon szorgalmatosságát, mely szerént a' Francia truppoknak Rénuson által lett költözéseket eszközölte. — A' Korzikai sziget körül fel 's alá járkáló Anglus hajók sok fegyvert küldöttek az Anglusokhoz hajlandó lakosoknak. —

Hir-ádás.

Egy ujj Diktzionariumra, vagy Szótárra akarjuk Hazánkfiaink figyelmetese tenni, mellyet itten Lötsei Professor *Márton* Úr, nyomtattat két Részben. Az *Első*, Német Magyar; a' *Második* Magyar-Német. Illyen Szótár még Hazánkban nem találtatik. Ez a' nagyságára nézve ugyan kisdud Szótár, allig fog mindöszve is 24. árkusnál többre menni; de minthogy nagy formában, és sűrűtömötten nyomtatódik, úgy hogy, egy oldalonn, két oszlopban 112. sor találtatik: olly szókkal gazdag ez, hogy mindenik részben, külön külön mintegy 16 ezer szó találtatik.

Erre nézve, mivel kiseded, 's még is bő, arról az óldálról is ajánlható, hogy az arra csekélysé-
ge miatt, kiki könnyen meg szerezheti.

Fel találatnak azonban benne, tsak nem min-
den izokásban lévő szók, többféle jelentéseikkel
együtt, mellyek az *Adelung*, *Hederich*, és *Scheller*
leg ujjabb Lexikonjaikból szed-géttettek öszve; a'
nevezetesebb és szélésebb értelmű szóknál pedig,
a' tulajdon szollás formái is fel vagynak rakva. —
Hogy nyilvánban ki teshessen ezen Szótárnak be-
tse, és minémüségé, imé ide tévünk egynéhány
szókat, mellyek után tulajdon szollások formái is
találatnak.

Ankommen *k. i. b. (*)* meg jönni, meg érkezni.
2. fogadni, jogadóani, *p. o.* Ich bin da gut angekom-
men; jól, az az, jó szívvvel fogadták, vagy, meg-járta.
3. tettzeni, esni, *p. o.* Es kommt ihm schwer an; ne-
hezen esik néki. 4. Auf etwas ankommen, függeni va-
lakitól, *p. o.* Es kommt darauf an, ob u. s. w. attól
fugg, ha valyon 's a' t.

Befinden, találni, lelteni, sich befinden, magát érez-
ni, *t. i.* az egészségére nézve. Wie befinden Sie sich;
hoggy érzi Kegyetmed, vagy az Ur 's a. t. magát;
az az, hoggy van az Ur? hoggy szolgál egészsége? 's.
a. t. 3. sich befinden, lenni. Ich befinde mich in Leut-
schau, Lötsein vagyok.

Fassen, fogni, meg fogni, által fogni, ölelteni. 2-
meg érteni, meg fogni elmével. 3. bé fogni, a' bé fo-
gadására valaminek alkalmatosnak, vagy elégségesnek
lenni. *p. o.* Das Zimmer faßt uns alle nicht, ez a' Szó-
ba nem fogad, vagy fog bé mindnyájunkat. 4. Ent-
schluß fassen, fel tenni, meg határozni magábann. Muth
fassen, néki bátorodni.

Für IV. ért, érette, miatta, sokszor, tsak III-ik
Ejtéssel tesszük ki magyarul, *p. o.* für mich, dich 's a.
t. nekem, néked. für etwas halten, valaminek tartá-

*) A' rövidségnek okáért fel vett jegyek, az Elöl
Járó bekezdésben, meg vagynak magyarázva.

ni. Für wen hältst du mich? Kinek tartasz engem. 2. eránt, hoz: die Liebe für das Vaterland, a' Haza eránt való szeretet. 3. hoz, hez, képpest, p. o. für die kurze Zeit ist das genug, ehez a' rövid időhöz képpest elég az. Das war zuviel für seine Kräfte, az igen sok volt, az ő erejéhez képpest. 4. ellen Arznei für das Fieber. Orvosság a' hidegletés ellen. 5. bann, benn. Die Sache ist für sich gut. a' dolog magában jó. Vagynak más különös szollások formá is a' für -rel, mellyek a' Magyarban különbözök. p. o. für heute, ma, mára für's erste, für's zweyte, u. s. w. először, másodszor 's a. t.

Geben, gab, gegeben, adni, tulajdonítani. 2. ajándékozni. 3. engedni. Zeit geben időt engedni. 4. sich Mühe geben munkálodni, rajta lenni. 5. Achtung geben figyelmeztetni. 6. sich zufrieden geben, meg nyugodni. 7. sich geben, engedni. 8. Es gibt, es hat gegeben u. s. w. vagyon, vagynak, voltak. 9. Unterricht geben, tanítani.

Gelten, galt, gegolten, érni, árának lenni. Das gilt zwey Gulden, ez két Forintot ér, vagy ennek két Forint az árra 2. szabadnak lenni, erejének lenni. Das gilt nicht, a' nem szabad. Der Contract gilt nicht lá ger, als u. s. w. a' Kontraktusnak nints tovább ereje, tsak 's. a. t. 3. tenni. Der Thaler gilt 30. Groschen; ez a' tallér 30. garast teszen.

Hand. d. die Hände. Kéz die rechte Hand, jobb kéz; die linke Hand, bal kéz, die flache Hand, tenyér. Hand in Hand, Kezet fogva. Vor die Hand nehmen, el kezdeni, próbálni. Die Hand an etwas legen, hozzá fogni, el-kezdeni. Die Hände bieten, segittséget ajánlani, Unter der Hand, alattomban An die Hand gehen Kezére adni, segittségül lenni. 2. Kéz irás, das ist deine Hand, ez a' te kezéd írása. Er schreibt eine schöne Hand, Szépenn ír.

Ja, igen, igen is, úgy vagyon, valósággal. ja ja, úgy úgy. 2. söt, söt inkább, de, de még inkább. 3. hogy p. o. aber ja nicht heute, tsak hogy ma ne. Wenn er ja kommen sollte, hogy ha el találna jönni.

4. Az igék után ezt teszi, hiszen, úgy de. Ich habe ja selbst gesehen, hiszen én magam láttam. Ich bin ja hier hiszen itt vagyok 's. a. t. 5. ja so! úgy! úgy e' 6. Ezen szövegekben ezt teszi; hanem de. Nimm dich ja in Acht, de magadra vigyázz. Sagß ja niemanden, de ezt senkinek se mond.

Kein, keiner, e, es, senki, semmi, egyik sem. 2. A' mással érthető előtt ezt teszi, nem p. o. das ist keine große Tugend, az nem nagy virtus. 3. egy sem Ich habe keinen Menschen gesehen, egy embert sem láttam. 4. kein, ezzel hogy haben, azt teszi, nints. Ich habe kein Geld, nints' pénzem, vagy semmi pénzem sints. Keines Weges, Semmi képpen nem. s. a. t.

Hogy ez a' Dictionárium némelly szóknak, illy ki bővített jelentésének felrakása mellett is, olly kised, a' sűrű nyomtatáson kívül, még onnán is van, mivel az olyan felette nagy számmal lévő vetett Német szók elhagyódtak, mellyeknek a' Magyarban semmi egyéb értékek nints, hanem csak a' mi az illyen öszve tett szók, külön választott szavainak vagyon; minéműek ezek: Hinein fallen, *belé esni*. Zusammen nähen, *öszve varni* s. a. t. Ha azonban az illyen öszve tett szóknak, az öszve tevés által, más értelme is lett a' Magyarban, azok ebben a' Szótárban is feltalálhatnak. Ez a' Lexicon, nem csak a' Magyarokra, hanem a' Németekre nézve is igen hasznos lesz.

* * *

Az ezen elzöldőnek 1-ső napján költ Magyar Kurirnak minden darabjai elfogyván, azon Erd. új Olvasóinknak, a' kiknek ma küldjük elsőben újság leveleinket, az első darabbal nem szolgálhatunk; de rövid idő mulván ujobban ki fogjuk azt nyomtatni, és mindeniknek megküldeni.